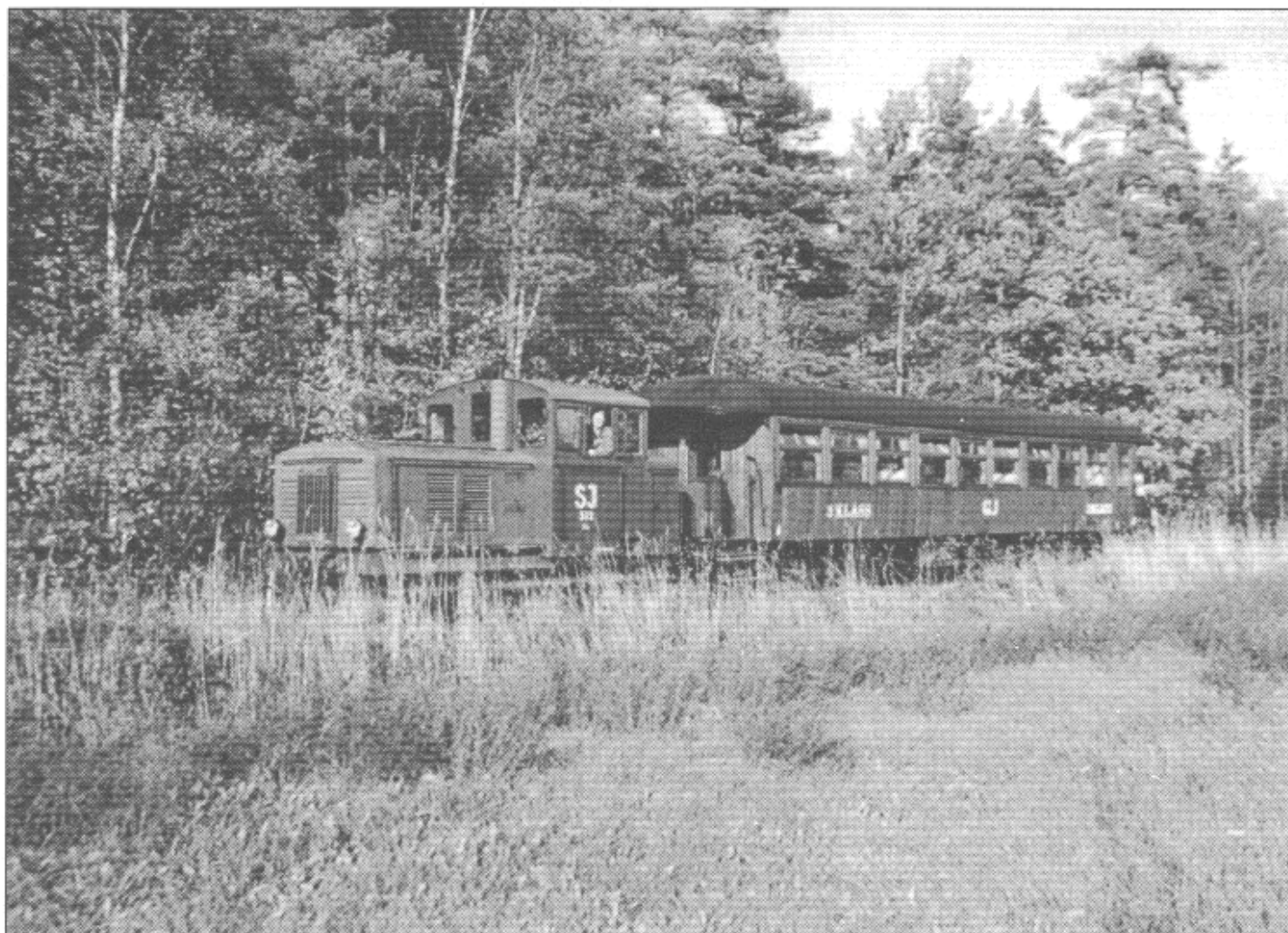

Spårstumpen

Periodiskt organ för föreningen Gotlandståget

Nr 67 (1/98)

Årsberättelse 1997

Sp

Spårstumpen

Nr 67 (I/1998)

Årgång 26

Ansvarig utgivare

Martin Ragnar, Malm Morgsgatan 1, 3 tr,
653 40 KARLSTAD, 054-18 48 85,
leghorn@karlstad.mail.telia.com

Layout och bildscanning

Peter Löf, 054-15 58 14

Upplaga

1.500 exemplar

Tryck

Godnings Tryckeri AB, Visby, 1998

ISSN 0347-187x

Styrelsen för Föreningen Gotlandståget lämnar följande redogörelse för verksamhetsåret 1997.

Styrelsens sammansättning

Ordinarie ledamöter

Hans Brozén, Dalhem, ordförande

Bengt Nilsson, Roma, vice ordförande

Uno de Fine Licht, Visby, kassör och sekreterare

Staffan Beijer, Roma, ledamot

Åke Engström, Hemse, ledamot

Gösta Hammarberg, Visby, ledamot

Hans Nilsson, Visby, ledamot

Margareta Stuxberg, Dalhem, ledamot

Majvor Östergren, Visby, ledamot

Suppleanter

Christer Ahlberg, Katrineholm

Martin Ragnar, Stockholm

Mattias Smedberg, Ekeby

Allmänt

Styrelsen har haft sex sammanträden under verksamhetsåret. Utöver årsmötet den 6 april 1997 i närvaro av omkring 35 föreningsmedlemmar, har vi haft ett höstmöte för medlemmarna med omkring 25 deltagare. I samband med årsmötet invigde styrelseledamoten, tillika föreståndaren för Gotlands Fornsal, Majvor Östergren, Järnvägs-muséet, d.v.s. vår fasta utställning av föremål relaterade till järnvägsepoken. Muséet är inrymt i tidigare Gotländska Lantmännens Centralförenings lagerbyggnad på stationsområdet vid Hesselby i Dalhem. Genom att museilokalen nu färdigstälts har föreningen fått en efterlängtat möjlighet att för allmänheten visa åtskilliga av de järnvägsföremål vi under åren haft undan-stoppade i våra gömmor.

Vid höstmötet höll tidigare lantbrukaren Sylve Stenegård ett intressant föredrag om sockerbetsodlingen på de gotländska gårdarna och bettransporterna vid järnvägsstationerna under 1940- och 1950-talen.

Under en lördag och söndag i början av maj stod föreningen som värd för Museibanornas Riksorganisations (MRO) årliga vårmöte. MRO har ett

vår- och ett höstmöte varje år och de anslutna föreningarna turas om att vara värdar, varför värdskapet återkommer med fem à sex års intervall. Till mötet, som hölls i Hesselby, kom tjugotalet delegater från fastlandsföreningarna. Utöver mötesförhandlingar och diskussioner bjöds även en måltid i Hesselbysalen på lördagskvällen och på söndagen hade Gösta Hammarberg ordnat en busstur där man besökte och studerade rester av den gotländska järnvägsepoken. Bland annat besöktes de minst sagt disparat bevarade stationsmiljöerna i Buttle och Hemse.

Under vintern och våren förbereddes och instuderades musikteatern "På Spåret" som sedan uppfördes med stor inlevelse och med mycket goda recensioner under sommaren 1997. Teaterverksamheten har redovisats i en separat artikel i Spårstumpen nr 66, varför här endast ska framhållas det fantastiska arbete Fredrik Ahlkvist nedlagt i projektet som författare och drivfjäder för såväl förberedelserna som genomförandet. Omkring 1.100 personer såg musikteatern vid någon av de tolv ordinarie föreställningarna eller vid den extra, av Gotlands Hembygdsförbund i samband med dess sommarmöte i

Omslagsbilden: En vy från linjen (!) på GHJ – jo det finns faktiskt en sådan också. Här drar Z4p nr 312 boggivagnen GJ Co nr 8 medan det frodiga gräset skvallrar om en varm högsommardag. (Foto: Christer Ahlberg).

Hesselby i månadsskiftet augusti/sep-tember, abonnerade föreställningen. För närvarande planeras för framförande av en musikteater även sommaren 1998, varvid man som grundmaterial utgår från 1997 års föreställning.

I fjolårets verksamhetsberättelse omnämns föreningens medverkan i Dalhems sockenutvecklingsprojekt, liksom samarbetet i turistalliansen Mitt-Östra Gotland. Detta samarbete har ytterligare utvecklats och fördjupats under år 1997. Som kontaktman i utvecklingsprojektet har Hans Brozén fungerat, medan föreningen främst representerats av Uno de Fine Licht i turistalliansen ovan.

Under sommaren 1997 har café-rörelsen för andra året i rad varit utarrenderad till Sonja Ekvall från Visby. Besöksantalet var något mindre än under föregående sommar under ordinarie öppethållandetiderna, p.g.a. det goda badvädret sommaren 1997. Badväder är tyvärr liktydigt med icke-caféväder tycks det. En viss kompensation för caféet innebar säkerligen det extra öppethållande som föranleddes av sommarens teaterverksamhet. Härutöver har vi i samarbete mellan föreningen och caféarrendatorn framgångsrikt genomfört paketerbudanden med tågresa, -guidning samt mat- och kaffeservering. Detta är en sida av verksamheten som bör kunna utvecklas ytterligare.

Administration

Föreningens medlemsantal vid utgången av 1997 var 1.450 (1996 var motsvarande siffra 1.420). Av medlemmarna är 120 ständiga medlemmar (1996: 114). Enligt beslut vid årsmötet 1997 är medlemsavgiften från och med innevarande år höjd till 100 kr för enskild medlem, 125 kr för familjemedlemskap och 1.500 kr för ständigt medlemskap.

Personal

Vi har haft två heltidsanställda under år 1997, nämligen Sven-Inge Pettersson, Halla och Gary Hellqvist, Visby. Från och med den 20 oktober 1997 har vi dessutom Inge Ringvall, Hörsne, an-

ställd på halvtid. Inges anställning är tidsbegränsad till den 19 oktober 1998. Från den 20 oktober 1997 har vi även Mats Lindqvist, Vall, på praktikplats för AMI till 75 % av deltid och Tage Lauström, Ganthem, på praktikplats för API till 50 % av heltid. Under höst- och vintermånaderna har Inge, Mats och Tage renoverat vår gamla vedfinka (GJ G nr 230), som visserligen uppfyllde högt ställda krav på genomluftning av vedförrådet, men som såg mycket risig ut när den stod utan inramning på den öppna planen mellan vagnhallen och verkstadsbyggnaden. Under våren hade vi Mattias Smedberg, Ekeby, anställd på ALU-bidrag under några månader, men anställningen upphörde när Mattias fick anställning i Nässjötrakten. Under september månad var Ina Bjärtoft, Dalhem, också ALU-anställd hos oss och sysselsattes med målningsarbeten såväl ut- som invändigt.

Under året har vi vid två tillfällen haft hjälp av ett arbetslag från Arbetscentrum i Visby. Arbetslaget har byggt ca 50 meter spår, som en del av spår 3 på bangården. Härigenom har vi fått större plats för uppställning av fordon utomhus. Under tiden 23 juni-11 juli hade vi fem ungdomar under ledning av Micael Levin till hjälp med ogräsbekämpning/-rensning på bangården i Hesselby och längs linjen.

Trafik

Under verksamhetsåret har vi haft 36 trafikdagar med 4.382 passagerare. Antalet passagerare har därmed minskat kraftigt jämfört med föregående år. Orsaken är delvis att söka i det förhållande att sommaren 1997 var en riktig badsommars och därför kom allmänhetens satsning på museala attraktioner att få stå tillbaka. Vi har också förlorat de bussturer som för några år sedan var ett betydelsefullt inslag i vår verksamhet. Detta tror vi beror på att arrangörerna försöker skära ner sina kostnader och då hellre besöker "gratisplatser", där deras egna guider tar hand om visningen, än besöker ett arrangemang som ökar företagets utgifter med 15 kronor per passagerare. Enligt de un-

dersökningar rundtursföretagen gjorde när de fortfarande besökte GHJ vet vi att besöket hos oss varje år låg i topp bland de besöksmål man hade på programmen. Vi tycker kanske därför att reseföretagen borde ompröva sin hållning till Hesselby som utflyktsmål.

Under året har ångloket SCA nr 16 "Cementa" varit ett pålitligt och driftsäkert trafikdok. Ångloket SIRJ nr 3 "Dalhem" är fortfarande avställt för tub- och stagbulvsbyte.

Trafiken är en mycket viktig inkomstkälla för föreningen tack vare att de ideella arbetsinsatserna är så stora. Sommaren 1997 ställdes extra stora krav på de ideella arbetsinsatserna, eftersom en del av de medlemmar som tidigare medverkat i trafiken detta år var engagerade i teaterföreställningen "På Spåret". Tack vare att några dubbelarbetade (!) ideellt med både trafiken och teatern gick det hela ändå i lås. Vi kan bara uttrycka vår djupaste tacksamhet till dessa.

Byggnader

Centralföreningens tidigare lagerlokal på stationsområdet blev, som inledningsvis nämnts, under år 1997 äntligen klar och invigd som museilokal. Byggnaden har visat sig vara mycket lämplig för ändamålet sedan våra anställda monterat en bra trappa till lokalen.

I "flattaket" som under år 1996 tillbyggdes med hjälp av bidrag från Statens Kulturråd har vi nu fått en bra uppställningsplats för två öppna godsvagnar, ett klart förbättrat traktor-garage samt en dressinbod. Under år 1997 har inredningen i byggnaden kompletterats och färdigstälts med elinstallationer m.m.

Rullande materiel

Den stora "grejen" under året var utan tvekan att ångloket KIRJ nr 1 "Klinterhamn" erhöles som deposition från Järnvägmuseum och kunde transporteras hem till den gotländska fosterjorden igen. Loket, som under 30-talet år stått uppställt i Målilla hembygdspark, är byggt år 1897 av Karlstads mekaniska verkstads filial i Kristinehamn

och levererades till invigningen av Klintehamn–Roma Järnväg år 1898, alltså för exakt 100 år sedan!

Den av Åke Engström under år 1996 renoverade vagnskorgen till SSA I nr 806 har under året åter ställts på hjul och märkts.

Axlarna till lokomotorn SJ Z4p nr 320, som vi har som deposition från Järnvägmuseum, har under året bytts, varvid spårvidden krympts från 1.067 mm till 891 mm. Detta innebär att vi snart bör kunna använda oss av lokomotorn, som i samband med axelbytet återfick sin ursprungliga spårvidd, tillika den den hade vid tjänstgöringen på de gotländska järnvägarna i mitten av 1950-talet.

Slutord

När sista handen lägges vid denna verksamhetsberättelse nås vi av budet att vår ordförande sedan två år, Hans Brozén, hastigt har avlidit den 16 februari. Hans har varit mycket starkt engagerad i verksamheten och gjorde inte minst under teatersommaren 1997 en god insats i teatergänget och under innevarande höst och vinter har han deltagit i förberedelserna för en ny teaterföreställning sommaren 1998. En närmare beskrivning av Hans och hans insatser kommer i nästa nummer av Spårstumpen. För närvarande nöjer vi oss med att lysa frid över Hans minne.

Styrelsen vill slutligen tacka alla som gjort ideella arbetsinsatser eller stött

verksamheten ekonomiskt genom sponsring eller andra gåvor. Vi vill även tacka våra anställda och alla övriga som bidragit till ytterligare ett gott verksamhetsår för föreningen.

Hesselby i mars 1998

*Bengt Nilsson
Gösta Hammarberg
Majvor Östergren
Staffan Beijer
Hans Nilsson
Uno de Fine Licht
Åke Engström
Margareta Stuxberg*

Spårstumpen nr 67 först nu!

Vi beklagar att nr 67 är sent av olika skäl, men vi lovar att bättra oss inför nya året.

Vi distribuerar Spårstumpen nr 67 inhäftat i nr 69, men ni kan gärna ta loss det så det blir ett fristående nummer.

Martin Ragnar